

6. Березовська І.Р. Адміністративно-правові засоби забезпечення інформаційної безпеки України : монографія / І.Р. Березовська. – Львів : ЗУКЦ, 2014. – 173 с.
7. Горбулін В.П. Проблеми захисту інформаційного простору України : монографія / В.П. Горбулін ; Інститут проблем національної безпеки. – К.: Інтертехнологія, 2009. – 135 с.
8. Інформаційна безпека України в умовах Євроінтеграції : навчальний посібник / В.А. Ліпкан, Ю.Є. Максименко, В.М. Желіховський. – К.: КНТ, 2006. – 280 с.
9. Максименко Ю. Є. Теоретико-правові засади забезпечення інформаційної безпеки України : автореф. дис....канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / Ю. Є. Максименко ; Київський національний університет внутрішніх справ. – К, 2007. – 20 с.
10. Міжнародна інформаційна безпека: сучасні виклики та загрози / Є.А. Макаренко, М.М. Рижиков, М.А. Ожеван та ін. – К.: Центр вільної преси, 2006. – 916 с.
11. The National strategy to secure cyberspace, February 2003 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.us-cert.gov/sites/default/files/publications/cyberspace_strategy.pdf.
12. Cyber Security Strategy of United Kingdom: safety, security and resilience in cyber space. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/228841/7642.pdf.

УДК 343.3/7

АНТИКОРУПЦІЙНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

ANTI-CORRUPTION LEGISLATION OF UKRAINE: PROBLEMS AND PROSPECTS

Левченко А.О.,

студент кафедри права факультету менеджменту та права

Вінницький національний аграрний університет

У даній статті розглядається питання поетапного формування антикорупційного законодавства та державної політики у сфері запобігання корупції. Шляхом теоретичного аналізу чинного законодавства щодо запобігання корупції в Україні та останніх досліджень і публікацій із цього приводу визначено основні перспективні положення антикорупційного законодавства України. Виявлено проблемні питання впровадження та реалізації правових норм даного законодавства, що, безумовно, пов'язано з низкою недоліків, які існують у боротьбі з корупцією в умовах сьогодення.

Ключові слова: антикорупційне законодавство, нормативно-правові акти, корупція, нормативно-правове регулювання, запобігання корупції.

В данной статье рассматривается вопрос поэтапного формирования антикоррупционного законодательства и государственной политики в сфере предотвращения коррупции. Путем теоретического анализа действующего законодательства по предотвращению коррупции в Украине, последних исследований и публикаций по этому поводу определены основные перспективные положения антикоррупционного законодательства Украины. Выявлены проблемные вопросы внедрения и реализации правовых норм данного законодательства, что, безусловно, связано с рядом недостатков, которые существуют в борьбе с коррупцией в современных условиях.

Ключевые слова: антикоррупционное законодательство, нормативно-правовые акты, коррупция, нормативно-правовое регулирование, предотвращение коррупции.

This article discusses the gradual formation of anti-corruption legislation and public policy in the field of prevention of corruption. On the basis of which it is determined that the formation of this legislation was accompanied by significant changes and additions which are associated with the implementation of international standards in the field of combating corruption. However, it did not give significant results. Due to the fact that it was not created efficient data standards implementation mechanism in contemporary realities and to create the necessary system of special organs that could implement them.

By theoretical analysis of the current legislation on the prevention of corruption in Ukraine and the latest research and publications on the subject. The main long-term position of anti-corruption legislation of Ukraine, namely conflict of interest, limit the possibility of joint work of close persons, operation of special anti-corruption bodies, restrictions on persons released from posts or discontinued activities related to the implementation of the functions of the state or local self-government mechanism for disclosure of information, specified in the declarations of property, income, expenditure and financial liabilities, and the like. Despite the positive developments and the significant prospects of the current legislation on the prevention of corruption also identified problematic issues of introduction and implementation of legal norms of the legislation certainly involves a number of drawbacks that exist in the fight against corruption in the conditions.

Also it determined that the adoption of a brand new anti-corruption legislation to prevent corruption, accommodating the positive and forward-looking provisions of anti-corruption does not mean the end of its process of reform of the anti-corruption mechanism that will ensure the implementation of the declared goals and objectives that are of extreme importance for the national security of Ukraine and the combined international obligations to the EU.

Key words: anti-corruption legislation, regulations, corruption, legal regulation, prevention of corruption.

Сьогодні все більше стає зрозумілим, що питання протидії корупції – це питання майбутнього благополуччя українського народу. Це явище не дає можливості провести жодну реформу в нашій державі. Таким чином, боротьба з корупцією є проблемою загальнонаціонального значення. Сьогодні корупція в Україні перетворилась на одну з головних загроз національній безпеці та демократичному розвитку держави. Негативний вплив цього явища на всі аспекти політичного та соціально-економічного розвитку суспільства і держави в цілому має комплексний

характер. Боротьба з корупцією потребує мобілізації всіх можливих ресурсів народу, в тому числі і правових.

Негативний стан справ у нашій державі підтверджується висновками вітчизняних та зарубіжних експертів, політичних та громадських діячів. За дослідженнями міжнародної організації «Transparency International», за минулий рік Україні вдалося заробити лише один додатковий бал за результатами світового індексу сприйняття корупції CPI 2015 року. На сьогоднішній день індекс CPI України складає 27 балів зі 100 можливих, що лише на один бал

більше, ніж у минулому році. У всесвітньому рейтингу Україна посідає 130 місце зі 168 позицій. У минулому році Україна була на 142-му місці зі 175 позицій [1].

Зважаючи на інтеграційний курс України до ЄС, а також з метою виконання взятих на себе зобов'язань перед Радою Європи потрібно реалізувати один із важливих аспектів сучасної державної правової політики України – реформування системи запобігання і протидії корупції. Не менш важливим є досягнення успіху у цьому процесі, котрий забезпечить формування у суспільстві довіри до влади, економічне зростання держави, покращить добробут наших громадян.

Крім того, останнім часом проблема запобігання корупції отримала широку популярність у суспільному дискурсі, вона розглядалася у величезній кількості фундаментальних і прикладних наукових праць, засобах масової інформації, у межах проведення тематичних міжнародних і національних конференцій, семінарів із залученням широкого кола науковців і фахівців-практиків. Зокрема, фахівці визначили, що однією з причин існування в Україні такого суспільного явища, як корупція, є неналежний рівень нормативно-правового регулювання запобігання корупції, що тривалий час формувалося безсистемно, за відсутності чітких антикорупційних механізмів.

Проблема нормативно-правового регулювання протидії корупції та перспективи запобігання даному явищу в Україні було предметом дослідження таких дослідників, як К.В. Бердникова, С. Гула, Т.О. Давидова, Д.Г. Заброна, М.І. Мельник, Л. Панкратова, І.В. Сервецький, Є.Д. Скулиш, В.Є. Скулиш, Є.Я. Харина та інші.

Враховуючи динамічні зміни у законодавстві про протидію корупції та ухвалення низки нових антикорупційних законів, питання формування та реалізації антикорупційного законодавства та його основні нововведення потребують додаткового дослідження.

Метою статті є аналіз особливостей законодавства, що визначає основні засади запобігання корупції в Україні, виявлення проблемних питань у цій сфері.

Формування міжнародного законодавства, в котрому засуджувалась корупція, розпочалося у 70-х роках минулого століття. Так, Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 15.12.1975 № 3514 вважається одним із перших міжнародних документів, яким засуджуються всі види корупції, зокрема хабарництво. Положення даної Резолюції зобов'язують уряди країн, котрі брали участь в її ухваленні, вжити на національному рівні всіх необхідних заходів щодо запобігання та протидії корупції. Наступними міжнародними документами із цього питання були: Керуючі принципи для ефективного виконання Кодексу поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку (1989 р); Резолюції VIII Конгресу ООН із запобігання злочинності й поведінки із правопорушниками «Корупція у сфері державного управління» 1990 р; Ухвала VIII Конгресу ООН (м. Гавана, 1990 р.) «Практичні заходи боротьби з корупцією» та інші.

Уряди країн-підписантів зобов'язалися проаналізувати адекватність власного кримінального законодавства, зокрема процесуальні норми, з метою реагування на всі види корупції, а також розробити адміністративні та регулятивні механізми попередження корупції; встановити процедури виявлення, розслідування та засудження корумпованих осіб; розробити правові положення задля конфіскації коштів та майна, набутих у результаті корупції тощо [2, с. 3].

У свою чергу в Україні перші концепції протидії корупції з'являються в 90-х рр. ХХ ст., із часів здобуття незалежності країною. Динаміка прийняття основних нормативно-правових актів у сфері протидії корупції виглядає таким чином.

У 1993 році ухвалюється Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою

злочинністю», а в 1995 році, після тривалого обговорення, – Закон України «Про боротьбу з корупцією». У цьому законодавчому акті зосереджуються превентивні антикорупційні положення, передбачаються спеціальні обмеження для осіб, уповноважених на виконання функцій держави, визначаються ознаки адміністративних корупційних правопорушень і відповідальність за їх вчинення, а також встановлюються процесуальні особливості розгляду таких справ [3, с. 181].

У період 1997-2005 років ухвалюється досить велика кількість підзаконних нормативно-правових актів щодо протидії корупції, серед них – Указ Президента України «Про невідкладні додаткові заходи щодо посилення боротьби з організованою злочинністю і корупцією» від 6 лютого 2003 року № 84/2003, Указ Президента України «Про першочергові заходи щодо детінізації економіки та протидії корупції» від 18 листопада 2005 року № 1615 та ін.

Протягом 2005-2006 років ухвалюються закони «Про ратифікацію Цивільної конвенції про боротьбу з корупцією», «Про ратифікацію Конвенції ООН проти корупції», «Про ратифікацію Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією» та «Про ратифікацію Додаткового протоколу до Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією». Ратифікація цих міжнародних документів мала утвердити позитивний імідж України у світі як держави, де формується сприятливий політичний клімат для широкомасштабного, взаємовигідного співробітництва з усіма країнами, у тому числі з питань протидії корупції та іншим правопорушенням, безпосередньо пов'язаним із нею [3, с. 182].

Верховною Радою України в 2009 році ухвалюється низка антикорупційних законів, а саме: «Про засади запобігання та протидії корупції», «Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень» та «Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення», які втратили чинність у грудні 2010 року, так і не набувши чинності [3, с. 183-184].

У квітні 2011 року Верховна Рада ухвалює Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції», котрий був скасований у квітні 2015 році у зв'язку з неефективністю тих положень, які містив цей закон щодо запобігання корупції, та значною критикою його недосконалості з боку ЄС.

Проаналізувавши основні етапи становлення та розвитку антикорупційного законодавства України, можна визначити, що формування даного законодавства супроводжувалося значними змінами та доповненнями, котрі пов'язані з імплементацією міжнародних стандартів у сфері протидії корупції. Однак це не дало значного результату у зв'язку з тим, що не було створено дієвого механізму впровадження даних норм в тогочасні реалії та не створено необхідну систему спеціальних органів, котрі могли б реалізувати їх.

Погоджуємося з думкою Є.Я. Харини, яка зазначає, що сутність антикорупційного законодавства загалом полягає в тому, щоб:

– обмежити, нейтралізувати чи усунути фактори корупції, запобігти конфлікту інтересів (особистих і службових), нормативно визначити межі правомірної й етичної поведінки посадових і службових осіб, зробити вчинення корупційних правопорушень справою не вигідною і ризикованою, врешті-решт досягнувши того, щоб така особа чесно і сумлінно виконувала свої службові обов'язки;

– чітко визначити ознаки корупційних правопорушень, передбачити адекватні заходи відповідальності за їх вчинення, належним чином врегулювати діяльність органів державної влади, правоохоронних органів та їх окремих підрозділів, які безпосередньо протидіють корупції.

У 2014 році було ухвалено Закон України «Про запобігання корупції», Закон України «Про національне антикорупційне бюро України», Закон України «Про засади

державної антикорупційної політики в Україні», котрими визначено основну сутність антикорупційного законодавства та сформовано дієві засоби боротьби з корупцією.

Основним нормативним актом серед них є Закон України «Про запобігання корупції», ухвалений 14.10.2014, який набув чинності 26.04.2015 (далі – Закон). Слід зазначити, що вказаний Закон був ухвалений на основі Кримінальної Конвенції «Про боротьбу з корупцією», ратифікованої Україною 18.10.2006 у зв'язку з чим вміщує важливі міжнародні положення для запобігання корупції. Відзначимо, що Закон містить деякі новели, а саме: Розділ 5 «Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів»; положення, що визначають порядок та умови подання електронної декларації; Розділ 2 «Повноваження та статус Національного агентства з питань запобігання корупції», що в подальшому може стати важливим засобом подолання корупційних схем, які десятиріччями діють в Україні[4].

Проте, виходячи з дослідження положень Закону, відмітимо, що даний Закон містить як перспективні, так і проблемні механізми запобігання корупції. Розглянемо деякі з них.

Згідно зі ст. 1 Закону корупція – це використання особою, зазначеною в частині першій статті 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей. Як бачимо, дане визначення стало значно ширшим, ніж у попередньому Законі України «Про засади запобігання і протидії корупції»; тепер корупцією є використання не тільки службових повноважень, а й пов'язаних із ними можливостей для одержання, прийняття обіцянки/пропозиції неправомірної вигоди для себе чи інших осіб.

Крім того, надзвичайно важливим для забезпечення дієвого механізму подолання корупції стала впроваджена в Законі новела щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, положеннями якої визначено виникнення реального чи потенційного конфлікту інтересів.

Розділом 2 Закону закріплено статус та повноваження Національного агентства з питань запобігання корупції (далі – Національне агентство), що є новим спеціальним антикорупційним центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної антикорупційної політики. Ст. 12 Закону закріплює права Національного агентства, що формують основні напрями діяльності даного органу, серед яких надзвичайно важливим та перспективним засобом у запобіганні корупції є визначене п. 2 ч. 1 ст. 12 право мати прямий доступ до інформаційних баз даних державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, користуватися державними, у тому числі урядовими, системами зв'язку і комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами.

Великого значення набуває визначене Розділом 7 Закону електронне декларування осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевих органів. Нормами Розділу 7 визначено: інформація, що зазначається в декларації ст. 46 Закону; облік та оприлюднення декларацій ст. 47 Закону; повна перевірка декларацій ст. 50 Закону; моніторинг способу життя суб'єктів декларування ст. 52 Закону та ін. Здійснення контролю за дотриманням вищезазначених положень та реалізацію окремих із них покладено на Національне агентство, що свідчить про запровадження практики боротьби з корупцією в ЄС, що є значним позитивом, адже саме завдяки спеціальним антикорупційним органам, котрі існують у ЄС, антикорупцій-

на політка ЄС і реалізація норм щодо запобігання корупції знаходиться на дуже високому рівні[4].

Отже, можемо виокремити такі положення Закону, що, на наш погляд, мають покращити ситуацію з корупцією, що склалася в Україні. Зокрема, це:

- врегулювання конфлікту інтересів, що обмежить можливість спільної роботи близьких осіб;
- функціонування спеціального антикорупційного органів;
- обмеження щодо осіб, які звільнилися з посад або припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування;
- механізм оприлюднення відомостей, зазначених у деклараціях про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, тощо.

Незважаючи на позитивні зрушення та значні перспективи чинного законодавства про запобігання корупції, в ньому міститься низка проблем та прогалин, котрі не дадуть можливості швидко та ефективно врегулювати антикорупційні питання. Основні прогалини проявляються в такому.

Згідно з ч. 7 ст. 46 Закону у разі відмови члена сім'ї суб'єкта декларування надати будь-які відомості чи їх частину для заповнення декларації суб'єкт декларування зобов'язаний зазначити це в декларації, відобразивши всю відому йому інформацію про такого члена сім'ї, визначену пунктами 1-12 частини першої цієї статті. У зв'язку із цим не можна не погодитися з думкою Л. Панкратової про те, що саме це положення є проблемою, котра полягає в ненаданні достатньої інформації в декларації, що визначено положеннями Закону, адже саме це стане дієвим механізмом приховування необхідних відомостей, котрі повинні міститись у декларації визначених ст. 3 Закону суб'єктів [4].

Досить значною проблемою в питаннях запобігання корупції є положення ст. 36 Закону: особи, зазначені у пункті 1, підпункті «а» пункту 2 частини першої статті 3 цього Закону, зобов'язані протягом 30 днів після призначення (обрання) на посаду передати в управління іншій особі належні їм підприємства та корпоративні права у порядку, встановленому законом. У такому разі особам, зазначеним у пункті 1, підпункті «а» пункту 2 частини першої статті 3 цього Закону, забороняється передавати в управління належні їм підприємства та корпоративні права на користь членів своєї сім'ї. Зважаючи на положення зазначеної норми, ми можемо визначити, що передача корпоративних прав на підприємство, котре належить особі, визначеній п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону на праві власності, запобігає конфлікту інтересів, тобто не зобов'язує відчувувати підприємство, у зв'язку з чим науковці, фахівці-практики із цього приводу цілком правильно зазначають значні проблеми антикорупційного законодавства [4].

Окрім того, важливою проблемою впровадження та реалізації положень законодавства про запобігання корупції в Україні стало те, що важливий антикорупційний орган – Національне агентство – на сьогодні належним чином ще не сформовано, воно існує тільки формально, «на папері». Однак саме на нього покладені значні функції впровадження державної антикорупційної політики та реалізація важливих норм антикорупційного законодавства. Тому, доки не буде належним чином сформовано Національне агентство, ми не можемо передбачити, наскільки будуть ефективні положення законодавства щодо запобігання корупції в Україні.

Таким чином, підсумовуючи викладене, відзначимо, що антикорупційне законодавство України з початку свого формування і до сьогодні пройшло значний шлях формування та розвитку, який супроводжувався динамічними змінами та важливими вдосконаленнями. Прийняття якісно нового антикорупційного законодавства щодо запобігання корупції, що вміщує позитивні та перспективні положення щодо протидії корупції, ще не означає завершення про-

цесу реформування самого антикорупційного механізму, що забезпечить виконання задекларованих цілей та завдань, які мають надзвичайне значення для забезпечення національної безпеки України та взятих міжнародних зобов'язань перед ЄС. Тому, на нашу думку, головне на

сьогодні – необхідно втілити в життя положення чинного антикорупційного законодавства шляхом застосування їх у боротьбі з корупцією антикорупційними органами, і лише тоді це дасть значний результат подолання корупції в нашій державі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Індекс корупції CPI-2015 [Електронний ресурс] // Transparency International Ukraine. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://ti-ukraine.org/CPI-2015>.
2. Сьомін С.В. Міжнародний досвід боротьби з корупцією в секторі безпеки [Електронний ресурс] // Сьомін С.В., Дрьомов С.В.; Національний інститут стратегічних досліджень при Президентіві України. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1848>.
3. Харина Є. Я. Нормативне регулювання у сфері запобігання і протидії корупції в Україні // Науковий вісник Міжнародного університету. – 2014. – С. 181–184.
4. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 1700-VII // Відомості Верховної Ради. – 2014 – № 49 – Ст. 2056.
5. Про боротьбу з корупцією : Кримінальна конвенція ООН від 27 січня 1999 року № ETS173 // Відомості Верховної Ради. – 2007. – № 47–48. – Ст. 2939.
6. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 року № 1698-VII // Відомості Верховної Ради – 2014. – № 47. – Ст. 2051.
7. Про засади державної антикорупційної політики в Україні : Закон України від 14.10.2014 № 1699-VII // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 46. Ст. 2047.

УДК 351.74:342.922

ЗМІСТ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

CONTENTS OF PUBLIC SERVICES IN UKRAINE

Легеза Є.О.,

к.ю.н., доцент, доцент кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

Наукова стаття присвячена висвітленню поняття та ознак публічних послуг у діяльності органів публічної адміністрації. Виокремлюються наукові підходи до визначення публічних послуг, розглядаються нормативно-правові акти з даної тематики.

Ключові слова: адміністративна послуга, державна послуга, ознаки, послуга, публічна послуга.

Научная статья посвящена освещению понятия и признаков публичных услуг в деятельности органов публичной администрации. Выделяются научные подходы к определению публичных услуг, рассмотрены нормативно-правовые акты по данной тематике.

Ключевые слова: административная услуга, государственная услуга, публичная услуга, признаки, услуга.

The scientific article is devoted to coverage of the concept and features of public services of the public administration. Distinguishes as scientific approaches to the definition of public services and the review of regulations on the subject.

Public services have the following characteristics: 1) individual, targeted; 2) providing declarative character (initiated at the request of the applicant's services to the state government, state agencies, local government); 3) non-discriminatory (service to be provided if established in legal acts foundations of any user services throughout the state, which has applied for its provision, within the time limit, with established quality); 4) providing services for free or at rates established by public authorities.

In normative legal acts in public services means the services provided by public authorities, local governments, enterprises, institutions and organizations that are in their control. As you can see, unlike analyzed the scientific literature, the Concept emphasis is on bodies whose competence includes the provision of public services. However, such features as public interest activity *suspiłnoznachyma*, openness, general availability, though not present in the definition given in the concept, but on these features in this Concept is based the whole system of public services.

Consequently, there is a general tendency to define the basic characteristics of public services, which are the subjects, the presence of public interest, personality and social dimension of public services as a fundamental feature of democratic, legal and social state. The signs that characterize public services, you can also add the following: voluntary treatment, the nature of public services, the social benefit of the economic result, direct interaction with public authorities.

Key words: administrative services, state service, public services, features, service.

Нині необхідним є усвідомлення низки базових теоретичних позицій про сутність та призначення державної служби, системи її організації та функціонування, про форми та механізми взаємодії її видів. Наукові підходи, на яких будується система державної влади, повинні враховувати особливості розвитку та нинішнього стану країни [1, с. 3]. З метою упорядкування системи інститутів державного управління 22 липня 1998 року Указом Президента України «Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи» [2] в основу здійснення реформування системи державного управління в

Україні було покладено основні положення цієї Концепції, що була розроблена Державною комісією з проведення в Україні адміністративної реформи [2].

Зміст адміністративної реформи полягає, з одного боку, у комплексній перебудові наявної в Україні системи державного управління всіма сферами суспільного життя; з іншого боку – у розбудові певних інститутів державного управління. Метою адміністративної реформи є поетапне створення такої системи державного управління, яка забезпечить становлення України як високо розвинутої, правової, цивілізованої європейської держави та форму-